

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи

здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою

«Економіка підприємства» спеціальності

051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки та спеціальності

Полтава – 2022

УДК 378.147:33:334.716

Методичні рекомендації містять вимоги до структури та змісту курсової роботи з навчальної дисципліни «Економіка підприємства», порядок оформлення курсової роботи, орієнтовну тематику курсових робіт та плани до них, список рекомендованої літератури.

Автор:

Макаренко П. М. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету

Рецензент: Березіна Л. М. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету

Методичні рекомендації обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавської державної аграрної академії протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

Затверджено Радою з якості вищої освіти спеціальності «Економіка» протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

Голова Ради з якості вищої освіти спеціальності «Економіка», к.е.н., доцент

Ольга ДИВНИЧ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
ВИБІР ТЕМИ І ЗАКРІПЛЕННЯ ЇЇ ЗА ЗДОБУВАЧЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ....	8
ПІДБІР ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	9
ВИБІР ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	10
ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	10
ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	12
1. Загальні вимоги.....	12
2. Нумерація.....	13
3. Ілюстрації.....	15
4. Таблиці.....	15
5. Формули.....	17
6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.....	18
7. Оформлення списку використаних джерел.....	19
8. Додатки.....	22
ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА НАЯВНІСТЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ	22
ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	25
КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	25
РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ТА ПЛАНИ ДО НИХ.....	28
1. Рекомендована тематика курсових робіт.....	28
2. Орієнтовні плани курсових робіт.....	30
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	42
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

В умовах ринкових відносин центр економічної діяльності переміщується до основної ланки всієї економіки – підприємства. Саме на цьому рівні створюється необхідна суспільству продукція та надаються необхідні послуги. На підприємстві зосереджені високваліфіковані кадри, на ньому вирішується питання економного витрачання ресурсів, застосування високопродуктивної техніки та технології, розробляються бізнес-плани, використовується маркетинг, здійснюється ефективне управління.

Все це потребує глибоких економічних знань. В умовах ринкової економіки виживе лише те підприємство, яке найбільш компетентно визначить потреби ринку, створить і організує виробництво продукції, яка користується попитом, а також забезпечить високим доходом висококваліфікованих працівників. Вказані завдання можливо виконати лише при умові високої компетенції спеціалістів в питаннях економічної політики підприємства.

Підготовці спеціалістів, що відповідають зазначеним вимогам, слід підпорядкувати цілісну систему організаційних форм і методів навчання – лекції, семінарські, практичні і лабораторні завдання, тести і ділові ігри, самостійну роботу, навчальні і виробничі практики, курсове і дипломне проектування. Кожна із зазначених форм вирішує власні специфічні завдання підготовки спеціалістів, базується на певних методах організації навчального процесу.

Заключним етапом вивчення навчальної дисципліни “Економіка підприємства”, є виконання курсової роботи. Основний зміст цього етапу – поглиблення загальнонаукової і фахової підготовки здобувачів вищої освіти і полягає в самостійному творчому використанні отриманих знань з дисципліни з метою вирішення конкретних науково-виробничих завдань, що дозволяє об’єктивно оцінити її рівень.

Виконання курсової роботи суттєво підвищує якість підготовки, прищеплює навички самостійного вирішення важливих науково-практичних завдань. Ця форма атестації студентів є значним фактором активізації самостійної роботи, в яку все більше впроваджуються елементи наукового дослідження. Вона дозволяє краще підготувати майбутнього фахівця до самостійної роботи в умовах науково-технічного прогресу, повніше озброїти його новітніми науковими даними та досягненнями передового досвіду в умовах ринкової трансформації економіки. У процесі виконання роботи здобувачі вищої освіти зобов’язані максимально відобразити набуті теоретичні знання, вміння поєднати їх з практикою виробничо-комерційної діяльності підприємства незалежно від форми господарювання, враховувати специфічні особливості аграрного підприємства сучасного економічного механізму, особливості розподілу та використання фінансових і матеріальних ресурсів, використання кадрів та організації праці на підприємстві з орієнтацією на вирішення певної проблеми економіки, управління та організації бізнесу; аналізувати наукові, спеціальні та літературні джерела; узагальнювати інформацію та застосовувати сучасні методики наукових досліджень у вирішенні визначеної проблеми; обґрунтовано використовувати вітчизняний та зарубіжний досвід, статистичний та графічний матеріал з обраної теми; вміти самостійно оптимізувати рішення з проблем економіки в сучасних умовах, у тому числі із застосуванням комп’ютерної техніки.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи сприяє закріпленню, поглибленню, узагальненню, використанню знань набутих здобувачем вищої освіти в процесі вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства».

Мета та завдання курсової роботи залежить від її теми, орієнтації і специфіки предмета й об'єкта дослідження.

Виконання курсової роботи має на меті:

- систематизацію, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни, вміння застосовувати їх у разі вирішення конкретних наукових, технічних, економіко-комерційних, соціальних і виробничих завдань;

- розвинути навички самостійної роботи і володіння методиками економічних досліджень в процесі опрацювання різноманітних проблем і завдань;

- виявити рівень підготовленості здобувачів вищої освіти до самостійної діяльності в сучасних економічних умовах, сучасного етапу розвитку науково-технічного прогресу і перманентних змін виробництва.

У процесі виконання курсової роботи здобувач вищої освіти у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен відобразити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання інноваційної діяльності підприємства;

- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;

- вміння розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції по вдосконаленню управління об'єктом дослідження;

- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Виконання курсової роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 Економіка забезпечує формування наступних компетентностей:

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові:

- Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

- Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

- Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

- Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

- Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

- Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

- Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

- Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 051 Економіка:

- Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

- Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

- Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

- Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

- Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

- Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

- Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

- Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Виконання курсової роботи «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, трівля та біржова діяльність забезпечує формування наступних компетентностей:

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

- Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

- Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

- Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

- Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

- Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

- Здатність застосовувати вміння прийняття управлінських рішень у сфері запровадження, здійснення та аналізу результативності технологій, технологічних процесів на підприємствах.

- Здатність до аналізу, планування та організації підприємницької діяльності в сучасних умовах.

Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність:

- Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

- Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

- Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

- Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

- Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

- Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

- Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

- Здійснювати вибір номенклатури показників якості товарів, вміти обирати методи та методики оцінювання якості товарів і аналіз отриманих показників.

Здобувач вищої освіти повинен продемонструвати здатність проводити діагностику, визначати проблеми та причини їх виникнення, генерувати пропозиції щодо альтернативних шляхів їх усунення, оцінювати та обирати найдієвіші заходи, аргументовано та переконливо захищати свої розробки.

В процесі підготовки і оформлення курсової роботи здобувач вищої освіти повинен навчитися працювати з первинними бухгалтерсько-статистичними даними і літературою, проводити аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємства, виявляти резерви підвищення ефективності виробництва, визначати перспективи розвитку підприємства галузі або виду продукції, обґрунтовувати управлінські рішення.

Курсова робота має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю, містити поглиблений аналіз теми дослідження, самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ. Пропозиції по вдосконаленню діяльності об'єкта дослідження мають бути обґрунтованими. Робота має бути належно оформлена, мати всі необхідні документи та бути подана на кафедру після перевірки на плагіат і в терміни передбачені графіком навчального процесу.

ВИБІР ТЕМИ І ЗАКРІПЛЕННЯ ЇЇ ЗА ЗДОБУВАЧЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тематика курсових робіт повинна бути актуальною, відповідати сучасному стану і перспективам розвитку науки, техніки, враховувати потреби виробництва, а також по своєму змісту відповідати викладеним вище цілям.

Тему курсової роботи здобувачі вищої освіти обирають самостійно чи з участю викладача кафедри (наукового керівника). З урахуванням особливостей обраного об'єкту дослідження заміна теми на іншу після її затвердження на кафедрі може відбутися лише з дозволу завідувача кафедри за наявності поважних обставин.

Обираючи певну тему, здобувачам вищої освіти слід враховувати практичне значення питання, що вивчається, його актуальність, ситуацію на конкретному ринку, учасником якого є підприємство, обране як об'єкт дослідження, очікуваний ступінь корисності щодо рекомендацій підприємству, які будуть опрацьовані за результатами дослідження.

Здобувач вищої освіти заочної форми навчання обирає тему з урахуванням власної виробничої діяльності, що дозволить пов'язати теоретичні засади теми дослідження з удосконаленням виробництва.

Курсові роботи виконуються у терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше, ніж за два тижні до захисту. У випадку порушення термінів здачі робіт без поважних причин на кафедру курсові роботи (проекти)

на перевірку приймаються в термін ліквідації академічної заборгованості. Такий здобувач вищої освіти не допускається до захисту курсової роботи і отримує академічну заборгованість, ліквідація якої здійснюється аналогічно до інших форм підсумкового контролю відповідно до «Положення про поточний та підсумковий семестровий контроль знань здобувачів вищої освіти ПДАА». В інших випадках (поважні причини) здобувач має право на продовження сесії.

Здобувач вищої освіти може подавати власні пропозиції щодо тематики курсової роботи (проекту) на розгляд відповідної кафедри.

Обрана тема курсової роботи затверджується протоколом засідання кафедри та обов'язково закріплюється Завданням за здобувачем вищої освіти (*додаток А*). Виконання декількох курсових робіт на однакову тему в одній групі не допускається.

Календарний план виконання курсової роботи затверджується щорічно і доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру. У ньому зазначено терміни, що відводяться для написання заяви щодо вибору теми, затвердження плану, виконання окремих розділів та роботи в цілому, а також дата захисту проведених досліджень.

ПІДБІР ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

Після обрання теми і узгодження її з керівником студент починає вивчення літературних джерел.

Важливі принципові положення, що мають актуальний характер, містяться у Законах України, Указах Президента, Постановах Кабінету Міністрів України. Виключно важливим є також підбір та використання різноманітних нормативних матеріалів Міністерства аграрної політики України.

Користуючись систематичними та абетковими каталогами у бібліотеці, студент складає список літературних джерел з теми курсової роботи, який включає роботи економістів-аграрників, підручники, навчальні посібники, монографії, статті, нормативні і статистичні довідники. Допомогу у підборі літератури нададуть також каталоги обласної наукової бібліотеки ім. І. П. Котляревського.

Літературні джерела дозволять познайомитись з науковими дослідженнями з даного питання і обґрунтувати методику виконання курсової роботи. Ця інформація поєднана з фактичними матеріалами об'єкту дослідження, дає змогу сформулювати висновки і пропозиції відносно підвищення ефективності виробництва, удосконалення його організації в підприємствах.

Під час вивчення літератури необхідно підібрати окремі положення (цитати) і використати їх під час написання розділів курсової роботи. Для зручності використання найбільш потрібних місць окремих першоджерел доцільно виписувати їх на спеціальні картки в наступній послідовності: прізвище та ініціали автора, точна назва статті чи книги, назва видавництва, місто, де здійснено видання, рік видання та номер сторінки. Такі позначки полегшують у подальшому пошук літератури у разі поглибленого вивчення матеріалів для

написання тексту роботи.

Різноманітні статистико-інформаційні джерела та дані, наведені у них, дають змогу студентам здійснювати порівняльний аналіз розвитку тієї чи іншої сфери діяльності, виявити тенденції динаміки обсягів виробництва продукції, виконуваних робіт, наданих послуг, розширення ринків збуту, порівнювати результати діяльності досліджуваного підприємства з аналогічними підприємствами, середніми показниками району, області, України.

Здобувачеві вищої освіти важливо ознайомитися з чинними інструкціями, положеннями, методичними рекомендаціями, нормативними, довідковими та іншими відомчими матеріалами, що мають відношення до обраної теми.

Такий попередній підбір та ознайомлення з літературними інформаційно-статистичними джерелами, працями та науковими розробками, з відомчими матеріалами дасть змогу здобувачам вищої освіти самостійно опрацювати план курсової роботи, який потім узгоджується з науковим керівником. При цьому слід врахувати, що зміст роботи повинен віддзеркалювати ступінь творчого підходу студента, його ерудицію, вміння аналізувати економічні явища, оцінювати їх з погляду фахівця економічного профілю, виявляти резерви і опрацьовувати пропозиції, обґрунтовувати управлінські рішення спрямовані на підвищення ефективності й конкурентноздатності виробництва в аграрному секторі.

ВИБІР ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт дослідження здобувач вищої освіти обирає самостійно. Ним може бути будь-яке підприємство чи об'єднання агропромислового комплексу незалежно від форми власності. При цьому оптимальним варіантом є вибір підприємства, на базі якого студент проходив виробничу практику. Відносно здобувачів вищої освіти заочної форми навчання об'єктом дослідження може бути підприємство його постійної роботи.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути виконана самостійно, в ній на основі виконаних здобувачем вищої освіти досліджень повинні бути сформульовані та обґрунтовані певні наукові положення, сукупність яких можна класифікувати як теоретично-прикладне обґрунтування проблеми, що має суттєве економічне, соціально-економічне, управлінське чи інше значення. Виконання курсової роботи повинно підтвердити спроможність здобувача вищої освіти генерувати й обґрунтовувати наукові та практичні ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, самостійно здійснювати дослідження.

До курсових робіт пред'являється низка вимог, найважливішими з яких є: вивчення і критичний аналіз монографічної та періодичної літератури з теми роботи; вивчення і характеристика еволюції проблеми, яка підлягає дослідженню, її практичного стану, а також передового досвіду; чітка характеристика предмета, цілей і методів дослідження, опису і аналізу

здійснених автором експериментів; узагальнення результатів, обґрунтування висновків і практичних рекомендацій; чіткість та логічна послідовність викладання матеріалу; стислість та точність формулювань; конкретність викладення результатів роботи.

Слід зауважити, що здобувач вищої освіти не може обмежуватися реферуванням літературних джерел або простим описом тієї чи іншої проблеми, він здійснює творчу роботу на основі глибокого вивчення теорії та історії питання практики, передового досвіду, виходячи з результатів здійснених ним спостережень або виробничих експериментів.

Курсова робота повинна містити постановку мети та завдання, методику дослідження та його результати, їх аналіз та висновки, а також мати: титульну сторінку, завдання з курсового проектування, вступ, зміст та результати досліджень, висновки та пропозиції, перелік використаної літератури, додатки.

Курсова робота (проект) починається з титульної сторінки за формою, наведеною в *додатку Б*. Це перша сторінка курсової роботи (проекту), яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. За титульною сторінкою наводяться послідовно завдання, звіт про наявність запозичень з інших джерел, лист оцінювання курсової роботи, зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки.

Зміст містить найменування усіх глав та розділів (згідно плану) із зазначенням номерів сторінок, на яких розміщується початок розділу, перелік літератури та додатки. План курсової роботи поєднує розгорнутий перелік питань, що конкретизують обрану тему, а також окремі проблеми, що вивчаються. Обсяг та структура плану залежить від важливості визначеної проблеми. План розробляється здобувачем вищої освіти, при цьому він орієнтується на плани запропоновані викладачами, потім узгоджується з керівником.

За структурою, як правило, курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. У процесі виконання можливі деякі зміни та уточнення плану, які виникають під час дослідження.

У **вступі** повинна бути чітко і коротко обґрунтована актуальність досліджуваної проблеми, ступінь розробки вітчизняними та зарубіжними дослідниками, сформульовані предмет, мета та основні завдання дослідження, висунута робоча гіпотеза, об'єкт дослідження, опис використаних в процесі виконання роботи методів дослідження.

Перший розділ курсової роботи містить 8-10 сторінок та висвітлює загальнотеоретичні питання визначеної теми. Вони повинні бути сформульовані через глибоке вивчення наукової літератури з проблеми, критичного її переосмислення, узагальнення практичного господарського досвіду діяльності підприємства. Теоретичні положення повинні бути спрямовані на з'ясування зв'язків теми, що вивчається, з головними напрямками подальшого розвитку проблеми. Здобувач вищої освіти повинен подати характеристику об'єкту дослідження, визначити завдання підприємства з визначених питань.

В другому розділі курсової роботи із 10-12 сторінок здійснюється дослідження або оцінка проблеми, яка вивчається. Центральною частиною цього розділу, а також і всієї роботи повинен стати глибокий та всебічний аналіз стану та економічного обґрунтування показників господарської діяльності, що досліджуються, а також ефективності такого процесу.

В третьому розділі роботи із 8-10 сторінок подається обґрунтування пропозицій щодо вибору оптимального шляху досягнення поставленої мети та завдань дослідження, розробляються варіанти вирішення проблем, економічно обґрунтовуються можливості практичного застосування результатів дослідження та їх ефективність.

У тексті слід розміщувати необхідний графічний та ілюстративний матеріал, запобігаючи перевантаженню ним основної частини роботи і переносити його частину до додатків.

Висновки та пропозиції до 3 сторінок повинні віддзеркалювати сутність роботи, бути конкретними та корисними для практичної діяльності. Вони містять короткий виклад результатів дослідження та обґрунтовані пропозиції щодо їх практичного освоєння підприємствами. Пропозиції здобувача вищої освіти повинні базуватися на власних дослідженнях, бути конкретними та мати економічно обґрунтовані розрахунки, певне практичне значення для підприємства, на матеріалах якого виконувалась курсова робота. Як найважливіша вимога – стислість і докладність курсової роботи, в ній не повторюються зміст вступу, основної частини роботи і висновків, які зроблені до кожного розділу.

ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Загальні вимоги

Курсову роботу виконують рукописним або машинописним способом, або за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці. Можна також використати папір форматів у межах від 203x288 до 210x297 мм і подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Обсяг основного тексту повинен становити 25 – 30 сторінок друкованого тексту. Текст роботи необхідно виконувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше 20 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм.

Помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка). Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи повинні відповідати формату А4 (мають бути розрізаними), їх включають до загальної нумерації сторінок

випускної роботи і розміщують, як правило, в додатках.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” виконують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів виконують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, виконаного в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи потрібно починати з нової сторінки.

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки в кінці, шрифт Times New Roman 12-го кеглю.

Такі структурні частини, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна писати:

«1. ВСТУП» або «Розділ 4. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка пишуть заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад:

«2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В

кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Наприклад:

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка ефективності використання власних фінансових ресурсів підприємства

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми; графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 2.1. Основні задачі процесу реалізації стратегії управління трудовим потенціалом в СТОВ «Скіф» Котелевського району, 2019 р.

Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Формули в роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1....

2....Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

3. Ілюстрації

Ілюструють роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис). Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи: найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;

– порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;

– тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

– експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Основними видами ілюстративного матеріалу в роботах є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1». Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення. Ілюстрації виконують чорнилом, пастою чорного кольору на білому непрозорому папері.

4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковику, головці, чи в них обох, а не у прографці; логічний предмет таблиці, або присудок (тобто дані, якими характеризується присудок) – у прографці, а не в головці чи боковику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок

рядка в боковику – всіх даних цього рядка.

Приклад побудови таблиці:

		Назва таблиці				Таблиця (номер)
		Заголовки граф		Підзаголовки граф		
Головка	Боковик (заголовки рядків)					Графи (колонки)
Рядки						

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які мають відношення до всієї таблиці, виносять в тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи співпадали; неоднорідні – посередині графи; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 2.4

Динаміка середньооблікової чисельності працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві СТОВ «Скіф», 2018 – 2020 рр.

Показники	Роки			2020 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	
Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб	166	159	140	84,3
у т. ч. в рослинництві	77	77	92	119,5
в тваринництві	89	62	48	53,9

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб не можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

5. Формули

При використанні формул у курсовій роботі необхідно дотримуватися певних правил їх оформлення. Формули виконуються в редакторі формул Microsoft Equation 3.0.

Найбільші, а також довгі та громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта доцільно подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули повинні бути відокремлені від тексту. Вище і нижче кожної формули залишають інтервал, що становить один рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять після знака рівності (=) або після знаків (+), (-), (x або ·).

Приклад оформлення формул:

$$BP = \frac{BP}{\text{ЧП}_{\text{с.о}}}, \quad (1.2)$$

де BP – виробіток працівника, тис. грн./особу;

BP – валова продукція підприємства (у постійних цінах 2010 р.), тис. грн.;

ЧП_{с.о} – середньооблікова чисельність працівників підприємства, осіб.

Наведена формула була надрукована в першому розділі і мала другий порядковий номер.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до

речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього потребує побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи здобувач вищої освіти повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких вона присвячена. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1 – 7]...» або «... у праці [8, с. 64]».

Якщо в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

7. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків та пропозицій. Бібліографічний опис літературних джерел оформляють відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні дипломної роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації: монографія. Житомир: ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.

Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості: довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ: Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія: навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрущенко А. І. та ін.; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека: зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир: Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть: у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ: Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев: Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів: Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга: учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем С. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ: Молодь, 1997. 998 с
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.
Статті з продовжувючих та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28. Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію: Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).

	Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя: веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних: наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107.
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ: Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5. Авторські свідоцтва А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України: дис. ... д-ра с.-г. наук: 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук: 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.

Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
-----------	--

8. Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках то кожний із них повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатку за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А. 2 – другий розділ додатка А; В. 3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А. 1) – перша формула додатка А.

ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ НА НАЯВНІСТЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ

Перевірка навчальних, наукових, науково-методичних робіт на наявність ознак академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою однієї або декількох програм, на які Університет має угоду на використання.

Видами плагіату є:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї змістовних змін, а також навмисні текстові спотворення – заміна символів в тексті (кириличні символи на латинські і навпаки тощо) з метою укриття запозичення;

- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;

- внесення незначних правок у скопійований матеріал (перифразування речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;

- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в

нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

– представлення скомпонованих власних і запозичених аргументів без належного цитування;

– парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

– самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Загальна схема пошуку ознак плагиату з використанням відповідної системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості повинна складатись з наступних етапів:

1. Відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи у систему.

2. Система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості перевіряє роботу та формує звіт подібності.

3. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення.

4. На підставі Звіту Подібності відповідальна особа готує Звіт перевірки на наявність запозичень з інших документів (додаток Д).

Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт для реєстрації, перевірку і захисту на кафедрі. Для здійснення перевірки автор курсової роботи, не пізніше ніж за 2 тижні до захисту на, подають роботи в електронному вигляді у форматі: DOC and DOCX (Microsoft Word) або PDF (редагована версія) відповідним уповноваженим особам та заяви про самостійне виконання роботи (Додаток Е).

Критерієм оригінальності роботи використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат.

Виявлені у тексті твору запозичення являються правомірними, якщо вони є:

– власними назвами (індивідуальними найменуваннями окремих об'єктів, найменуваннями установ, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.);

– усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;

– цитування, оформлені належним чином;

– самоцитуванням (фрагментами тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах, але належним чином оформлений);

– відображення змісту господарських операцій через кореспонденцію рахунків, терміни та їх визначення згідно з нормативно-правовими актами, зміст таблиць фінансового аналізу діяльності підприємств, установ і організацій;

– сталими методиками розрахунку та опису що характерні для певної сфери знань.

Виявлення низького ступеня оригінальності тексту у курсовій роботі може бути підставою для відмови у прийнятті матеріалів до розгляду та їх захисту після перевірки на кафедрі.

У випадку виявлення низького відсотку нового матеріалу в курсових роботах здобувачів вищої освіти, автор попереджається про це та має можливість на доопрацювання поданих матеріалів протягом десяти днів та пройти повторну перевірку. У випадку незгоди автора щодо доопрацювання рішення щодо захисту роботи приймається Комісією кафедри разом з відповідальним по кафедрі за етику та академічну доброчесність.

У разі виявлення ознак академічного плагіату у роботі, особа, що виявила та готова довести факт академічного плагіату повідомляє службовою запискою відповідального кафедри з етики та академічної доброчесності.

Рекомендується використовувати наступне програмне забезпечення для пошуку ознак плагіату:

StrikePlagiarism.com, <https://strikeplagiarism.com/uk/> є одним із світових лідерів, надаючи систему виявлення плагіату для ЗВО, видавництв, шкіл та авторів. Впроваджені стандарти академічної доброчесності засновані на багаторічній співпраці з провідними університетами ЄС.

Unicheck, <https://unicheck.com/uk-ua> це сервіс з перевірки робіт на ознаки плагіату, який вчасно надає підтримку своїм користувачам та може адаптувати систему відповідно до потреб навчальних закладів. Зручний функціонал; можливість порівнювати роботи з інтернет-джерелами, власною академічною базою закладу та усіма документами в його обліковому записі; здійснення пошуку в роботах, що написані українською, англійською, французькою та багатьма іншими мовами.

Безкоштовні он-лайн ресурси перевірки тексту на ознаки плагіату:

- Advego Plagiat – <http://advego.ru/plagiat/>;
- Etxt Antiplagiat – <http://www.etxt.ru/antiplagiat/>;
- Text.ru – <https://text.ru> ;
- AntiPlagiarism – <https://www.etxt.ru/antiplagiat/>;
- Content-Watch.ru – <https://content-watch.ru/text/>

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконану та повністю оформлену та перевірену на ознаки плагіату й виявленими правомірними запозиченнями курсову роботу слід подати на кафедру, де у спеціальному журналі ведеться її реєстрація та передача науковому керівнику на рецензування.

Обов'язково керівник оформляє лист оцінювання (*додаток*). Курсові роботи (проекти), зміст яких відповідає вимогам, допускаються до захисту, про що викладачем робиться відмітка в листі оцінювання. За необхідності, курсовий проект (робота) доопрацьовується згідно з зауваженнями, а потім допускається до захисту.

Захист курсової роботи (проекту) проводиться публічно перед комісією у складі 2 викладачів кафедри, у тому числі, і керівника курсової роботи (проекту). За результатами захисту оформлюється протокол.

Результати захисту курсової роботи (проекту) оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

У випадку отримання здобувачем вищої освіти під час захисту курсової роботи (проекту) оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи (проекту). Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу (проект) у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

Захищені курсові роботи зберігаються на кафедрі.

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У процесі захисту курсової роботи оцінюється глибина знань здобувача вищої освіти в досліджуваній проблематиці економіки підприємства, його вміння вести дискусію, обґрунтовувати відстоювати власну точку зору, відповідати на запитання. Узагальнені критерії оцінювання захисту курсової роботи та деталізована бальна шкала наведена в таблицях 1 і 2.

Таблиця 1

Параметр оцінки (рекомендований діапазон оцінки в балах)	
1. Пояснювальна записка	до 50 балів
1.1. Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження	0-5
1.2. Відповідність змісту курсової роботи (проекту) темі та затвердженому плану	0-5
1.3. Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження та глибина і якість аналізу теоретичного матеріалу (наявність критичних узагальнень різних підходів до постановки і вирішення проблеми відповідно до теми курсової роботи, коректність використання понятійного апарату, посилання, цитування)	0-10
1.4. Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів (аналітичних, статистичних, методів	0-15

модельовання тощо) та новітніх інформаційних джерел	
1.5. Науковий підхід до виявлення проблем та обґрунтованість рекомендаційної частини, практична значущість висновків відповідно до досліджуваної теми	0-15
<i>Разом</i>	
2. Ілюстративна частина	до 9 балів
2.1. Ілюстративність курсової роботи (проєкту) (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків, схем та списку використаних джерел)	0-5
2.2. Відповідність оформлення курсової роботи (проєкту) встановленим вимогам і дотримання графіку виконання	0-4
<i>Разом</i>	
Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (проєкту)	59 балів

Таблиця 2

Параметри та критерії оцінювання захисту курсової роботи

Параметри оцінювання	Діапазон оцінки, балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
Оцінювання захисту курсової роботи	0-41	
Вміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження	0-20	0 - здобувач неспроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження
		10 - здобувач невпорядковано викладає основні результати
		20 - здобувач спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження
Використання роздаткового ілюстративного матеріалу	0-5	0 - роздатковий ілюстративний матеріал не використано
		5 - роздаткового ілюстративного матеріалу
Повнота і глибина обґрунтованості відповідей на питання	0-16	0 - здобувач неспроможний надати відповіді на поставлені питання
		8 - здобувач надає неповні, поверхневі, необґрунтовані відповіді на поставлені питання
		20 - здобувач надає повні, глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання

Остаточне оцінювання рівня виконання, презентації та захисту курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, що враховує:

- 1) попереднє оцінювання якості курсової роботи науковим керівником – 0-59 балів;
- 2) оцінювання захисту курсової роботи – 0-41 балів.

Після чого дані 100-бальної шкали оцінювання переводяться в 4-бальну та шкалу за системою ECTS за критеріями, наведеними в табл. 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	За чотирибальною шкалою	За шкалою ЄКТС
A	Відмінно – відмінне виконання роботи та відповіді без помилок	5 (відмінно)	90-100
B	Дуже добре – виконання роботи з незначними помилками (до 5 %)	4 (добре)	82-89
C	Добре – взагалі правильна робота, відповіді з кількома незначними помилками (до 10 %)		75-81
D	Задовільно – непогано, але з певною кількістю помилок, які не заважають достатньо повному висвітленню питання, відповіді (до 25 %)	3 (задовільно)	69-74
E	Достатньо- виконання роботи задовольняє мінімальні критерії для позитивної оцінки (до 40 %)		60-68
FX	Незадовільно – потрібно додатково попрацювати для отримання позитивної оцінки	2 (незадовільно)	35-59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота для отримання позитивної оцінки		1-34

Рішення щодо оцінки курсової роботи оголошується в той самий день, після чого оцінка записується на титульному аркуші курсової роботи та проставляється в екзаменаційну відомість і залікову книжку здобувача вищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ТА ПЛАНИ ДО НИХ

1. Рекомендована тематика курсових робіт

1. Шляхи підвищення економічної ефективності використання земельних ресурсів підприємства.
2. Напрями підвищення ефективності використання персоналу підприємства.
3. Мотивація і підвищення ефективності праці на підприємстві.
4. Резерви і шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві.
5. Шляхи удосконалення систем оплати праці працівників підприємства.
6. Ефективність використання основних засобів підприємства.
7. Підвищення ефективності використання оборотних активів у підприємстві.
8. Шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства.
9. Шляхи підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства.
10. Напрями підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства.
11. Шляхи підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства.
12. Ресурсний потенціал підприємства та резерви підвищення економічної ефективності його використання.
13. Обґрунтування виробничої програми підприємства.
14. Організаційно-економічний механізм впровадження інновацій у господарській діяльності підприємства.
15. Організаційно-економічні напрями підвищення економічної ефективності виробництва яловичини (свинини) у підприємстві.
16. Резерви оптимізації виробничих витрат підприємства.
17. Собівартість виробництва продукції та шляхи її зниження.
18. Формування доходів підприємства та резерви їх зростання.
19. Шляхи збільшення доходів підприємства.
20. Формування та шляхи збільшення прибутку підприємства.
21. Напрями покращення фінансових результатів діяльності підприємства.
22. Економічна ефективність діяльності підприємства та шляхи її підвищення.
23. Економічна ефективність виробництва зерна (за видами продукції) та напрями її підвищення.
24. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва продукції технічних культур (за видами продукції).
25. Економічна ефективність виробництва молока та шляхи її підвищення у підприємстві.
26. Шляхи підвищення рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції підприємства
27. Резерви та шляхи забезпечення беззбитковості виробничо-комерційної діяльності підприємства.
28. Якість продукції та обґрунтування заходів щодо її підвищення.

-
29. Шляхи стабілізації фінансового стану підприємства.
  30. Конкурентоспроможність підприємства та резерви її підвищення.
  31. Платоспроможність підприємства та шляхи її підвищення.
  32. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та напрями його попередження.
  33. Оцінювання капіталу підприємства та шляхи оптимізації його структури.
  34. Формування конкурентних переваг підприємства на ринку.
  35. Підвищення функціонування ефективності підприємства на засадах ресурсозбереження і використання енергоощадних технологій виробництва.
  36. Підвищення ефективності потенціалу підприємства на основі використання аутсорсингу.
  37. Напрями формування інноваційної складової конкурентного потенціалу підприємства.

2. Орієнтовні плани курсових робіт

1. Шляхи підвищення економічної ефективності використання земельних ресурсів підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організація використання земельних ресурсів

2.2. Оцінка ефективності використання земельних ресурсів підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2. Напрями підвищення ефективності використання персоналу підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Стан забезпеченості підприємства персоналом

2.2. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

3. Мотивація і підвищення ефективності праці на підприємстві

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ МОТИВАЦІЇ ТА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Аналіз досягнутого рівня продуктивності праці на підприємстві

2.2. Характеристика системи мотивації праці та дослідження її впливу на рівень продуктивності праці шляхом факторного аналізу

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В

ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

4. Резерви і шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ТА АНАЛІЗ ЙОГО ФАКТОРІВ

2.1. Оцінка досягнутого рівня продуктивності праці

2.2. Факторний аналіз продуктивності праці

РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

5. Шляхи удосконалення систем оплати праці працівників підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЛАТИ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ТА МЕХАНІЗМ ВИЗНАЧЕННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Існуючі форми та рівень оплати праці в умовах підприємства

2.2. Взаємозв'язок оплати праці та продуктивності праці працівників підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РОЗМІРІВ ОПЛАТИ ПРАЦІ В ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

6. Ефективність використання основних засобів підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Динаміка розміру та структури основних засобів підприємства

2.2. Факторний аналіз рівня забезпеченості та ефективності використання основних засобів підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

7. Підвищення ефективності використання оборотних активів у підприємстві

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка забезпеченості підприємства оборотними активами

2.2. Аналіз досягнутого рівня ефективності використання оборотних активів

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

8. Шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
КАПІТАЛОМ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

2.1. Динаміка розміру та структури капіталу підприємства

2.2. Оцінка рівня забезпеченості та ефективності використання капіталу
підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

9. Шляхи підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка ефективності використання власних фінансових ресурсів підприємства

2.2. Оцінка ефективності використання позикових фінансових ресурсів підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

10. Напрями підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

2.1. Динаміка забезпеченості підприємства виробничими ресурсами

2.2. Факторний аналіз економічної ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

11. Шляхи підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПОКАЗНИКИ ЙОГО ОЦІНКИ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка виробничого потенціалу підприємства

2.2. Факторний аналіз ефективності використання виробничого потенціалу підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

12. Ресурсний потенціал підприємства та резерви підвищення економічної ефективності його використання

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка забезпеченості підприємства основними видами ресурсів та ефективність їх використання

2.2. Факторний аналіз економічної ефективності використання ресурсного потенціалу

РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

13. Обґрунтування виробничої програми підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз динаміки виробництва та збуту продукції

2.2. Оцінка ефективності виробничої програми підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

14. Організаційно-економічний механізм впровадження інновацій у господарській діяльності підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства

2.2. Факторний аналіз економічної ефективності інноваційних проектів

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

15. Організаційно-економічні напрями підвищення економічної ефективності виробництва яловичини (свинини) у підприємстві

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ (СВИНИНИ) У ПІДПРИЄМСТВІ

РОЗДІЛ 2 ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ (СВИНИНИ) У ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Стан виробництва яловичини (свинини) у підприємстві

2.2. Оцінка економічної ефективності виробництва яловичини (свинини) у підприємстві

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ (СВИНИНИ) У ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

16. Резерви оптимізації виробничих витрат підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ В ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Аналіз складу і структури витрат підприємства

2.2. Досягнутий рівень економічної ефективності використання витрат виробництва, аналіз факторів їх формування

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

17. Собівартість виробництва продукції та шляхи її зниження

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ЧИННИКІВ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ ЇЇ ЗМІНУ

2.1. Склад та структура витрат на виробництво продукції

2.2 Факторний аналіз собівартості виробництва продукції

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

18. Формування доходів підприємства та резерви їх зростання

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА В ПІДПРИЄМСТВІ
2.1. Аналіз ефективності використання доходів підприємства
2.2. Факторний аналіз доходів від основної діяльності підприємства
РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА В ПІДПРИЄМСТВІ
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

19. Шляхи збільшення доходів підприємства

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО ОБСЯГУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА
2.1. Динаміка і структура доходів від реалізації та позареалізаційної діяльності підприємства
2.2. Аналіз чинників, які впливають на обсяг доходів підприємства
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

20. Формування та шляхи збільшення прибутку підприємства

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА І ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
2.1. Динаміка та оцінка тенденцій зміни прибутковості підприємства
2.2. Факторний аналіз прибутку підприємства
РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ

ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

21. Напрями покращення фінансових результатів діяльності підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства

2.2. Аналіз чинників, що впливають на фінансові результати діяльності підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

22. Економічна ефективність діяльності підприємства та шляхи її підвищення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Економічна оцінка результатів виробничо-комерційної діяльності підприємства

2.2. Факторний аналіз рівня економічної ефективності діяльності

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

23. Економічна ефективність виробництва зерна (за видами продукції) та напрями її підвищення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА У ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-технологічні особливості виробництва зернових культур у підприємстві

2.2. Оцінка економічної ефективності виробництва зернових культур

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА У ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

24. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва продукції технічних культур (за видами продукції)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР У ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-технологічні особливості виробництва технічних культур у підприємстві

2.2. Оцінка економічної ефективності виробництва технічних культур

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР У ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

25. Економічна ефективність виробництва молока та шляхи її підвищення у підприємстві

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА У ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Організаційно-технологічні особливості виробництва молока

2.2. Оцінка економічної ефективності виробництва молока

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА У ПІДПРИЄМСТВАХ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

26. Шляхи підвищення рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЙОГО ЗМІНИ

2.1. Досягнутий рівень рентабельності виробництва та дослідження тенденцій його зміни

2.2. Факторний аналіз рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

27. Резерви та шляхи забезпечення безбитковості виробничо-комерційної діяльності підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БЕЗБИТКОВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз економічної ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємства

2.2. Факторний аналіз досягнутого рівня прибутковості (збитковості) підприємства

РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗБИТКОВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

28. Якість продукції та обґрунтування заходів щодо її підвищення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Динаміка показників виробництва та якості сільськогосподарської продукції

2.2. Факторний аналіз показників якості продукції

РОЗДІЛ 3. ОБґРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ СПРЯМОВАНИХ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

29. Шляхи стабілізації фінансового стану підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ОЦІНКИ

РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка складу майна, його динаміки та джерел формування фінансових ресурсів

2.2. Аналіз фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

30. Конкурентоспроможність підприємства та резерви її підвищення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЙОГО ЗМІНИ

2.1. Досягнутий рівень конкурентоспроможності підприємства

2.2. Факторний аналіз конкурентоспроможності

РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКІ РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

31. Платоспроможність підприємства та шляхи її підвищення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА
ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка фінансової стійкості підприємства та його ділової активності

2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ**ПІДПРИЄМСТВА**

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

32. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та напрями його попередження

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ БАНКРУТСТВА**ПІДПРИЄМСТВА****РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА**

2.1. Аналіз системи показників оцінки фінансового стану підприємства

2.2. Визначення ознак неплатоспроможності та діагностика банкрутства

підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА**ПІДПРИЄМСТВА**

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

33. Оцінювання капіталу підприємства та шляхи оптимізації його структури

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КАПІТАЛУ**ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТРУКТУРИ****РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

2.1. Оцінка вартості та рівня використання капіталу

2.2. Вплив рівня використання капіталу підприємств на економічну ефективність та конкурентоспроможність підприємства

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТРУКТУРИ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Азарова А.О., Нікіфорова Л.О. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2016. 215 с.
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. 2-ге вид., доп. і перероблене. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
6. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підруч. К. : КНЕУ, 2013. 779 с.
7. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства: підручник. К.: Ліра-К, 2013. 664 с.
8. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
9. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навчальний посібник. К. Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
10. Верхоглядова Н. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. К. : ВД “Професіонал”, 2013. 384 с.
11. Воронкова В.Г. Основи підприємництва: теорія та практикум: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2014. 455 с.
12. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2014. 428 с.
13. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
14. Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: методика розв’язання практичних завдань: навч. посібник; за заг. ред. Н.М. Гуляєвої. К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2015. 220 с.
15. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки: навч. посібник. К.: Патерик, 2014. 119 с.
16. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Х.: ХНАДУ, 2018. 292 с.
17. Доберчак Н.І. Економіка виробництва: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2015. 258 с.
18. Економіка підприємства: навч. посібник : практикум / Я.С. Витвицький та ін. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 306 с.
19. Економіка та підприємництво. Практикум. Навчальний посібник / С. Я. Салига та ін. К. : ВД“Професіонал”, 2008. 752 с.
20. Захарченко В. І., Балахонова О. В., Меркулов М. М. Економіка

підприємства: навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2014. 300 с.

21. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2013. 407 с.

22. Єгорова І.Г. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2014. 336 с.

23. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Знання, 2013. 679 с.

24. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с.

25. Кулішов В.В. Економічний довідник підприємця: навч. Посібник. К.: Ліра-К, 2013. 162 с.

26. Лисак В.Ю. Державне регулювання економіки: навч.- метод. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2015. 132 с.

27. Мармоза А. Т. Практикум із сільськогосподарської статистики : навчальний посібник. К. : Кондор, 2005. 450 с.

28. Масхма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник. К. : Атака, 2005. 304 с.

29. Мацибора В. І., Збарський В. К., Мацибора Т. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. К. : Каравелла, 2013. 312 с.

30. Мельников А.М. Основи організації бізнесу: навч. посібник. К. : Ліра-К, 2013. 200 с.

31. Метошоп І.М., Ящеріцина Н.І. Економіка і фінанси підприємства: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 152 с.

32. Міценко Н.Г. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч.посібник. К.: Ліра-К, 2014. 688 с.

33. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: підручник. К. : ЦУЛ, 2013. 504 с.

34. Петрович М.Й., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Львів: Магнолія 2006, 2014. 406 с.

35. Петрович Й.М. Створення і функціонування суб'єктів підприємництва: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2015. 256 с.

36. Підприємницька діяльність та економіка підприємства: навч. посібник / С.Б. Довбня та ін. Дніпро: Ліра, 2016. 438 с.

37. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.

38. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2013. 384 с.

39. Суліма Н.М., Степасюк Л.М., Величко О.В. Економіка і фінанси підприємства: підручник. К. : «ЦП «КОМПРИНТ»», 2015. 466 с.

40. Транченко О. М. Бізнес-планування: навч. посіб. Бровари: Видавець «АНФ ГРУП», 2014. 568 с.

41. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз бізнесу : навчальний посібник / Ю. М. Тютюнник. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2004. – 288 с.

42. Шваб Л. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. 4-е вид. К. :

Каравела, 2008. 584 с.

43. Шпак Н. О., Пирог О. В. Економічна стабільність суб'єктів господарювання в умовах хаотичного розвитку національної економіки України: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 288 с.

44. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 498 с.

45. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 408 с.

Додаток А
Зразок завдання
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАВДАННЯ

на курсову роботу (проект)

здобувачеві вищої освіти _____ курсу _____ групи, освітньо-професійної програми

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема _____

2. Термін здачі роботи (проекту) на кафедрі – не пізніше «___» _____ 20__р.

3. Перелік питань, що підлягають опрацюванню: _____

Дата видачі завдання «___» _____ 20__р.

Керівник курсової роботи (проекту) _____

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис здобувача вищої освіти)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток Б

Зразок титульного аркушу курсової роботи (проекту)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

КУРСОВА РОБОТА

«Економіка підприємства»

на тему: « _____ »

Виконав

здобувач вищої освіти _____

освітній ступінь бакалавр

_____ курсу, _____ групи

освітньої програми Економіка підприємства

ННІ ЕУПІТ

денної (заочної) форми навчання

Науковий керівник: _____

Полтава 20__

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту

Форма навчання _____

Спеціальність _____

(напрямок підготовки) _____

Курс, група _____

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ
курсової роботи (проекту)

(назва дисципліни) _____

здобувача вищої освіти _____

на тему _____

Обсяг курсової роботи (проекту) _____ Кількість використаних джерел _____

Загальна оцінка роботи (проекту) (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *актуальність теми розкрита* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження* – низький; середній; високий; *повнота розкриття теми роботи у змісті* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі.

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (проекту) (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *теоретичний розділ містить кількість критичних оцінок – недостатню, достатню*; *аналітичний розділ містить ознаки практичного дослідження*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *проектний розділ містить конкретні пропозиції та наукові розробки*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *додатки пов'язані з матеріалом роботи*: фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі; *висновки за результатами досліджень мають обґрунтування*: недостатнє, відносно достатнє, достатнє; *пропозиції мають характер* – декларативний, певною мірою практичний, практичний.

Результати оцінювання курсової роботи (проекту)

Критерії оцінювання курсової роботи (проекту)	Максимальна кількість балів	Отримані бали
1. Оцінка змісту курсової роботи		
1. Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формування мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження	5	
2. Відповідність змісту курсової роботи (проекту) темі та затвердженому плану	5	
3. Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження та глибина і якість аналізу теоретичного матеріалу (наявність критичних узагальнень різних підходів до постановки і вирішення проблеми відповідно до теми курсової роботи(проекту), коректність використання понятійного апарату, посилання, цитування)	10	
4. Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів (аналітичних, статистичних, методів моделювання тощо) та новітніх інформаційних джерел	10	
5. Науковий підхід до виявлення проблем та обґрунтованість шляхів удосконалення та практична значущість висновків і пропозицій відповідно до досліджуваної теми	10	
6. Інші характеристики	49	
Разом		
2. Оцінка якості оформлення курсової роботи		
1. Ілюстративність роботи (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків, схем та списку використаних джерел)	5	
2. Відповідність оформлення курсової роботи (проекту) встановленим вимогам і дотримання графіку виконання	5	
Разом	10	
3. Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту)	59	

Висновки (*підкреслити*):

- рекомендувати до захисту без доопрацювання;
- рекомендовано до захисту при умові доопрацювання _____
- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати _____

Роботу перевірів: _____

«_____» _____ 202__ р.

(підпис)

Додаток Д

ЗВІТ

перевірки на наявність запозичень з інших документів

Відповідно до даних Антиплагіатної інтернет-системи (назва системи)

автор: _____

факультет _____

містить ____ % неоригінального тексту, ____ % оригінального тексту.

Перевірку здійснив _____

підпис

ПІБ

Дата

Додаток Ж

Першому проректору, голові Комісії
З питань етики та академічної доброчесності
Олександрю ГАЛИЧУ
Автора(ів)

ЗАЯВА

Прошу перевірити представлену роботу (рукопис дисертації, рукопис кваліфікаційної роботи, рукопис курсової роботи, рукопис статті тощо)

_____ (назва роботи) на наявність ознак академічного плагіату.

З правилами чинного Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, (затвердженого рішенням Вченої ради від 19 жовтня 2021 року протокол №3), згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в рекомендації роботи до друку та застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(на).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості в роботах оповіщений(на) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних університету. Також надаю Полтавському державному аграрному університету право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки університетом надається в електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи зберігається (ідентична) з друковою.

_____
Дата

_____
Підпис

Навчально-методичне видання

Макаренко Петро Миколайович

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи
здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою
«Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено до друку кафедрою економіки та міжнародних економічних відносин,

протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Формат 60x90/16. папір білий 70-80 г/м²

Ум. друк. арк. 2,1 у.д.а.

Тираж 20 пр. гарнітура Times New Roman Cyr